

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ

доц. Козін Е. Г., студентка гр.Ф-81 Левченко Г. М.

У науковій літературі можна знайти чимало різних думок щодо використання обов'язкового та добровільного страхування. Більшість науковців вважає, що там, де має значення розвиток суспільних цінностей, доцільним є використання обов'язкової форми страхування. Ця форма є універсальною та розповсюджується на страхувальників, та виникнення якої не залежить від його волі. Під час використання обов'язкового страхування держава визначає основні умови страхування та підстави для виплати страхових сум шляхом встановлення обов'язковості та загальності для певних категорій страховиків. Але обов'язковість визначає не лише зобов'язання страхувальника (застрахувати об'єкт обов'язкового страхування), але й встановлює обов'язковість і для страховика (не відмовляючись, застрахувати об'єкт).

За міжнародною практикою обов'язкове страхування поділяється на державне (фінансується за рахунок бюджетних коштів) і недержавне (оплачується страхувальниками). Останнє, своєю чергою, здійснюється як власне обов'язкове (на підставі закону про обов'язкове страхування або законодавчого акту відповідно до ліцензії на відповідний вид обов'язкового страхування) та обов'язково-договірне (обов'язкове за законом, але умови його визначені договором між страховиком і страхувальником; воно проводиться відповідно до ліцензії на певний вид добровільного страхування та є обов'язковим тільки для страхувальника, а не для страховика).

Основні принципи обов'язкового страхування:

- *законність*, що передбачає проведення його на основі законодавства, що встановлює порядок та умови здійснення видів обов'язкового страхування;
- *загальність* для груп страхувальників (фізичних або юридичних осіб), визначених законодавством;
- *безперервність* страхування тих майнових інтересів страхувальників, що підлягають обов'язковому страхуванню;
- *обов'язковість* виконання сторонами умов обов'язкового страхування;

Основна відмінність між вищезазначеними формами страхування полягає в тому, що суспільні відносини щодо добровільного страхування виникають на основі договору, що укладається між страховиком і страхувальником, а обов'язкового – на підставі закону.

Регулювання держави у сфері страхування залежить від створення оптимальної системи страхового захисту. Регулювання обов'язкового страхування у країнах СНД та Європейського Союзу здійснюється з різним рівнем складності. Так, наприклад, деякі види обов'язкового страхування вписані докладно, із вказівками на вимоги, контроль, обов'язки та права сторін, відповідальність сторін тощо.

У США та Німеччині умови обов'язкового страхування встановлюються на федеративному рівні (як єдині для всієї країни, так і різні – для окремих територій). Для країн Заходу притаманне доручення визначених видів страхування спеціально створеними страховими пулами.

В Україні державне регулювання через страхові пули («страхові бюро») стане одним з основних напрямків регулювання страхової діяльності. Членство у страхових бюро є обов'язковим для тих страхових компаній, які отримали ліцензію на даний вид страхової діяльності. Як відомо, в Україні першим таким бюро стало Моторне страхове бюро. А на найближчу перспективу планується створити бюро з медичного страхування, страхування фінансових та експортних ризиків. В Україні науковці пропонують удосконалити державне регулювання обов'язкового страхування шляхом:

1. Створення комплексної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників у сфері страхування, так як в Україні залучено лише 0,5% населення кваліфікованих працівників страхових послуг.

2. Розвитку нормативно-законодавчої бази: розробка та прийняття законопроектів стосується, перш за все, області перестраховання, а також діяльності страхових посередників. Так, наприклад, у законодавчому акті з перестраховання слід визначити здійснення операцій з перестраховання, створити передумови для виникнення і розвитку перестраховальних бірж, де укладалися договори у разі великих обсягів ризику. Діяльність страхових посередників повинна також регулюватися на законодавчому рівні, так як на сьогодні фактично не визначена діяльність страхових брокерів, а через законодавчу невпорядкованість вони діють майже як філії страховика.

3. Посилення державного впливу на розвиток інвестиційної політики страхових компаній.

4. Створення оптимальної структури співвідношення між обов'язковим та добровільним страхуванням: по-перше, зменшити кількість обов'язкового та добровільного видів страхування; по-друге, упорядкувати умови та порядок їхнього здійснення; по-третє – введення нових видів тільки у разі реальної потреби у цьому (наприклад, страхування у космічній галузі та ядерній енергетиці).

Отже, Україна на сьогодні має досить багато проблем у сфері регулювання страхової діяльності, тому слід звернути увагу на міжнародний досвід здійснення подібних операцій, і, можливо, у найближчій перспективі ми зможемо досягти непоганих результатів, що дозволить Україні стати на новий етап розвитку страхових послуг як у самій країні, так і за її межами.